

Henkilöstöyksikkö

03.00.00

3559/2017

5.9.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 Valtioneuvosto

Lausunnon antaminen työ- ja elinkeinoministeriölle työaikasääntelyä selvittävän työryhmän mietinnöstä

Espoon kaupunginhallitus antoi kokouksessaan 4.9.2017 seuraavan lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle työaikasääntelyä selvittävän työryhmän mietinnöstä:

Yleiset kommentit esityksestä

Espoon kaupungin mielestä uusi työaikalaki on hyväksyttävissä, kunhan otetaan huomioon eräät jäljempänä selostetut esitysluonnoksen tiettyihin kohtiin annetut muutosehdotukset ja kommentit.

Espoon kaupunki toteaa yleisesti, että vaikka työaikalakia koskeva esitys rakentuu pitkälti voimassa olevan työaikalain varaan, se sisältää kuitenkin myös muutoksia voimassa olevaan työaikalakiin ja myös kokonaan uusiakin lainsäännöksiä, kuten esimerkiksi säännökset joustotyöajasta ja enimmäistyöajasta.

Espoon kaupunki toteaa yleisesti, että aikataulu esityksen laatimiselle on ollut perin niukka, mikä on osin heijastunut myös mietinnön sisältöön ja esityksen ja säännösten perusteluihin jättäen tulkinnanvaraisuuksia.

Espoon kaupunki kannattaa ehdotuksia jaksotyöajan soveltamisalasta pienin tarkennuksin sekä mahdollisuutta poiketa työ- ja virkaehtosopimuksin poikkeuksellisesti enimmäistyöajasta. Espoon kaupunki pitää tärkeänä, että jaksotyön soveltamisala saatetaan vastaamaan muuttuvia palvelutuotannon vaatimuksia.

Espoon kaupunki toteaa yötyötä koskevan sääntelyn osalta, että yötyön tekemisen sääntelyä tulisi harkita muutettavaksi yötyön teettämistä vapauttavaan suuntaan. Esityksessä on myönteistä, että tilapäinen yötyön teettäminen on mahdollista.

Esityksen tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia koskevat kommentit

Esityksen tavoitteena on ajantasaistaa työaikalaki vastaamaan elinkeinorakenteen ja työn tekemisen tavoissa tapahtuneita muutoksia sekä tehdä työaikadirektiivistä ja muista kansainvälisistä reunaehdoista johtuvia tarkistuksia.

Henkilöstöyksikkö

03.00.00

3559/2017

5.9.2017

Espoon kaupunki toteaa, että jaksotyön soveltamisalaa koskeva esitys vastaa pitkälti niihin ongelmiin, joita voimassa olevassa laissa on ollut kuntasektorin kannalta. Erityisenä ongelmana on nähty, että työaikamuodon soveltamisen on tulkittu keinotekoisesti rajoittuvan rakennuksiin tai kuntapalvelun tietynlaiseen organisatoriseen järjestäytymiseen eräissä tapauksissa eikä se ole vastannut alati muuttuviin palvelutarpeen muutoksiin. Esitys poistaisi tätä ongelmaa.

Esityksessä muutetaan voimassa olevan työaikalain soveltamisalaa ja ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta sopia työnantajan ja työntekijän kesken joustotyöajasta. Esitetyn määräyksen suhde työaikalain soveltamisalaan jää jossain määrin epäselväksi.

Espoon kaupunki arvioi, että esitys lisää jossain määrin työnantajan hallinnollista taakkaa.

Pykäläkohtaiset kannanotot

2 § Poikkeukset soveltamisalasta

Espoon kaupunki toteaa, että soveltamisalapoikkeuksia koskevan kohdan 2 suhde joustotyöaikaa koskevaan määräykseen on jossain määrin epäselvä. Espoon kaupunki arvioi kuitenkin, että kuntakentässä tehtävä työ on edelleen pitkälti aikaan ja paikkaan sidottua, jolloin joustotyöaikaa koskevien sopimusten tekeminen ja soveltamisalaa tulee jäämään verraten vähäiseksi (kts. myös 13 §).

3 § Työaika

Nykysääntelyä ei tarvitse tältä osin muuttaa. Työhönsidonnaisuusaika olisi käsitteenä uusi. Mietinnössä esille nostettu kysymys matkustamiseen ja koulutukseen käytetyn ajan lukemisesta työajan piiriin olisi määritelmällisesti vaikeaa. Perusteluissa todetaan, että työnantajan olisi varmistauduttava matkustamisen jälkeisestä riittävästä palautumisesta. Säännöksen pyrkimys jää kuitenkin vaille tarkemmin määriteltyä sisältöä. Tässä vaiheessa ei nähdä tarvetta uusien vaikeasti määritettävien käsitteiden ottamiselle lakiin. Uusia käsitteitä tulisi peilata koko työaikasääntelyyn ja sen kehittämiseen tarpeisiin laajemmin.

4 § Varallaolo

Espoon kaupunki toteaa, että kuntasektorin lakisääteiset tehtävät vaativat usein myös varallaolojärjestelyjä ja nimenomaan ryhtymistä pian työhön, mikä on varallaolon perimmäinen ajatuskin. Tämä varallaolon perimmäinen ajatus tulisivat kirjata selvennykseksi esityksen perusteluihin, kuten on tehty myös voimassa olevassa lainsäädännössä.

Lakiesityksen varallaoloa koskevat perustelut suhteessa työajaksi luettavaan aikaan ovat jossain määrin tulkinnanvaraiset ja epäselvät, mikä on ongelmallista kun esityksen mukaan työehtosopimuksella tai virkaehtosopimuksella ei voida enää toisin sopia työajaksi luettavan ajasta suhteessa varallaoloon.

Henkilöstöyksikkö

03.00.00

3559/2017

5.9.2017

7 § Jaksotyöaika

Espoon kaupunki toteaa, että jaksotyöajan soveltamisalaa koskevat muutosesitykset ovat yleisesti oikeansuuntaisia ja kannatettavia.

Espoon kaupunki näkee myönteisenä kehityksenä, että jaksotyön soveltamisalaan on sisällytetty uusia aloja, kuten turvallisuus-, vartiointi-, valvonta- ja liikenteen ohjaustehtävät (kohta 1) sekä metsätyö (kohta 5) ja kulttuuripalvelut (kohta 7).

Kaupunki pitää erityisen tärkeänä, että jaksotyön soveltamisalan kohta 3 ei ole sidottu rakennuksiin tai muihin palvelujen järjestämistapojen tarpeisiin vastaamattomiin keinotekoisiiin rajoitteisiin. Voimassa oleva säännös on vanha ja osoittautunut toimimattomaksi sosiaali- ja terveyspalveluissa, joissa palveluita, työn organisointitapoja ja toimintatapoja kehitetään jatkuvasti, esim. liikkuvat palvelut ja kotiin vietävät palvelut. Uusia palvelumuotoja syntyy ilman, että niitä voidaan tarkasti rajata sairaalaan ja terveyskeskukseen tai joko sosiaali- tai terveyspalveluksi.

Espoon kaupunki korostaa, että jaksotyön teettämisen mahdollisuus kohdassa 1 pelastustoimen tehtävissä, jossa toimitaan nyt työaikalain tarkoittaman aluehallintoviraston myöntämän poikkeusluvan mukaisesti, ja kohdassa 8 tukitoiminnoissa on tarpeellinen.

Espoon kaupunki haluaa kiinnittää huomiota vielä säännöksen yksityiskohtaisiin perusteluihin, joissa todetaan, että pykälän 1 momentin luettelo määrittäisi edelleen tyhjentävästi sen, missä töissä työnantaja voisi päätöksellään valita työaikamuodoksi jaksotyön. Perusteluissa todetaan edelleen, että jaksotyöluettelossa mainitut työt ovat luonteeltaan sellaisia, joita toimintojen jatkuvuuden vuoksi on tehtävä 24 tuntia vuorokaudessa seitsemänä päivänä viikossa tai ainakin suuren osan vuorokaudesta. Espoon kaupunki toteaa, että jaksotyöluettelossa mainitut työt ovat yleensä luonteeltaan sellaisia, että työtä teetetään seitsemänä päivänä viikossa. Näin ei ole aina kuitenkaan välttämättä, vaan jo työnantajan työn organisoinnista johtuen palveluja voidaan esim. keskittää ja työtä voidaan teettää 5, 6 tai 7 päivänä viikossa esim. jossain terveyspalveluissa. Lisäksi teettämisen tarpeet voivat vaihdella ympäri kalenterivuotta. Espoon kaupunki toteaa, että mainittu perusteluteksti tulisi korjata vallitsevia tarpeita ja olosuhteita vastaavaksi.

Lopuksi Espoon kaupunki haluaa muistuttaa, että kyse on työnantajan oikeudesta järjestää työ jaksotyönä, ei velvollisuudesta, kun työn teettämisen edellytykset täyttyvät.

Puuttuuko säännöksestä sellaisia toimintoja, joiden osalta käytetään jaksotyöaika tai sitä olisi tarpeellista käyttää?

Espoon kaupunki esittää, että kohtaan 7 lisättäisiin myös leiritoiminta. Voimassa olevan mukaan leireillä voidaan teettää työtä jaksotyönä. Voimassa olevaa tilannetta ei ole tarvetta muuttaa. Nuorisotoimessa voi esim. olla tähän tarvetta.

Sisältyykö säännökseen sellaisia toimintoja, joiden osalta jaksotyöaika ei tulisi käyttää? Säännökseen ei sisälly sellaisia toimintoja, joiden osalta jaksotyöaika ei tulisi käyttää.

8 § Yötyö

Henkilöstöyksikkö

03.00.00

3559/2017

5.9.2017

Espoon kaupunki katsoo, että esityksen perusteluissa olisi tuotava entistä paremmin esille, että yötyötä voidaan teettää aina tilapäisesti riippumatta säännöksen 2 momentin kohdista. Näitä tarpeita on työelämässä paljon, eivätkä ne ole kaikin osin edes tunnistettavissa. Toisaalta pitäisi myös määritellä tarkemmin, mitä yötyön tilapäisellä teettämisellä tarkoitetaan.

Espoon kaupunki toteaa, että säännöllisen yötyön teettämisen edellytykset ovat monisyiset. Yötyön teettämisen mahdollisuus on sidottu tiettyihin työaikajärjestelyihin ja niiden käytettävyyteen, toisaalta teettäminen on mahdollista tietyissä töissä sekä toimialoilla, ja lisäksi yötyön teettämisestä voidaan sopia työehtosopimuksella tai sen on mahdollista lupamenettelyn kautta.

Palvelutarpeiden muuttuessa ja rakenteiden muuttuessa Espoon kaupunki pitäisi edelleen harkinnanarvoisena, että säännöllisesti teetetävän yötyön tekemisen edellytyksiä vapautettaisiin yleisesti nykyistä esitystä enemmän.

Onko tehtäviä, joita tehdään jatkuvasti yöaikaan, mutta ne jäävät säännöksen ulkopuolelle?

Olisi tärkeää, että säännös olisi siten dynaaminen, että se huomiosi jatkuvasti kehittyvät palvelutarpeet ja sitä kautta tarpeet teettää työtä myös yöllä.

13 § Joustotyöaika

Säännös on uusi. Joustotyöaika uutena terminä on epäselvä suhteessa työaikalain soveltamisalapoikkeussäännöksen 2)-kohtaan, jossa säädetään työstä, jossa työaika ei mitata tai määritellä ennalta ja työntekijä voi itse päättää työajastaan. Joustotyöaika on kuitenkin uudessa ehdotuksessa määritelty suhteessa viikoittaiseen työajan enimmäismäärään. Joustotyöaika tekevän työntekijän työajanseuranta perustuisi myös työntekijän itse ilmoittamaan toteutumaan jälkikäteen, mikä lisää työnantajan hallinnollista taakkaa. Tulevaisuuden työelämän tarpeet tulevat muuttumaan ja työsuoritukset olisi jatkossa parempi todeta tulosten kautta kuin siihen käytettyä aikaa tarkasti seuraamalla.

Missä tehtävissä joustotyön tulisi olla mahdollista ja vastaavasti missä tehtävissä joustotyötä ei tulisi käyttää?

Espoon kaupunki arvioi, että kuntasektorin työt ovat vielä edelleen pääsääntöisesti sidoksissa aikaan ja paikkaan, että esitetyn säännöksen käyttöala on verraten kapea. Toisaalta on otettava huomioon työn tekemisen uudet muodot, entistä enemmän hyödynnettävät ICT- ja robotiikan ratkaisut sekä palvelujen järjestämisen uudet tavat.

18 § Työajan enimmäismäärä

Espoon kaupungin mielestä olisi tarkennettava, tarkoitettanko työajan enimmäismäärää koskevan seurantajakson laskentatavalla kumulatiivista laskentatapaa vai ei, ja onko seurantajakson osalta noudatettava vuosikalenterin mukaisia neljän kuukauden rytmejä.

34 § Poikkeaminen työehtosopimuksella

Espoon kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että 34 §:n 4 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettulla työehtosopimuksella saadaan sopia 18 §:ssä säädetyn enimmäistyöajan ylittämisestä työehtosopimuksessa määrätyillä aloilla ja tehtävissä. Toisin sopimista koskevan tarpeen kysymykset nousevat esiin eräiden erikoisalojen lääkärien kohdalla ja

Henkilöstöyksikkö

03.00.00

3559/2017

5.9.2017

kun työajaksi tai varallaoloajaksi luettavasta ajasta ei esityksen mukaan saa enää toisin sopia virka- ja työehtosopimuksella, kuten on tehty lääkärien kunnallisessa virkaehtosopimuksessa. Espoon kaupunki korostaa kyseisen lainkohdan erityistä tarpeellisuutta terveydenhuollon palveluiden varmistamiseksi. Espoon kaupunki korostaa, että säännöksessä ei ole kysymys enimmäistyöajan katon automaattisesta ylittämisestä, vaan se edellyttää sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen yhteisymmärrystä, että yksittäisen työntekijän tai viranhaltijan suostumusta.

Sarah Ruschetti
Työmarkkinapäällikkö
043 824 5894
sarah.ruschetti@espoo.fi

Liitteet

-

Tiedoksi

-